

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. P. P.**, bývajúceho v Ž., zastúpeného JUDr. T. P., advokátkou v Ž., proti žalovanému **Okresnému súdu Žilina**, Hviezdoslavova č. 28, Žilina, **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 10 C 88/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 289/2008, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 289/2008 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trnava (v poradí druhým) rozsudkom zo 4. septembra 2008 č.k. 10 C 88/2004-278 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 200 000,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi trovy konania titulom súdneho poplatku 12 000,-- Sk a trovy právneho zastúpenia 63 564,-- Sk do rúk právnej zástupkyne žalobcu, taktiež do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V podrobnom odôvodnení svojho rozhodnutia uzatvoril, že hodnotenie sudcu (§ 27 ods. 1 písm. d/ zákona č. 385/2000 Z.z. – pozn. dovolacieho súdu) nemá vyjadrovať subjektívny hodnotiaci názor predsedu súdu, ale malo by sa obmedziť na konkrétne pracovné hodnotenie činnosti sudcu. Nemali by v ňom byť údaje, ktoré s hodnotením nesúvisia alebo sú neopodstatnené. Skutočnosti zo súkromného rodinného života by mali byť uvedené v hodnotení len pokiaľ, pokiaľ sa odrážajú vo výkone práce sudcu alebo sa nepriaznivo prejavujú v pracovných výsledkoch súdu. Na základe zisteného skutkového stavu súd prvého stupňa dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne. Hodnotenie na základe poznatkov predsedu súdu o činnosti hodnoteného sudcu, v danom prípade žalobcu, nemôže byť založené na voľnom výklade a subjektívnom názore predsedu

súdu, ale musí vychádzať zo zásady nerozlučnej spojitosti súhlasu názoru a zmýšľania so skutočnosťou, musí obsahovať pravdivé opísanie skutkových okolností. Poukázal pritom na čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 2 Trestného poriadku, kde je zakotvená prezumpcia nevinny. Predseda žalovaného v hodnotení porušil túto zásadu voči žalobcovi a ďalšie všeobecné hodnotenia predsedu súdu. V danom prípade nie je morálna satisfakcia už aktuálna, v tejto časti žalobca zoberal žalobu späť a v tejto časti súd prvého stupňa konanie zastavil. Žalobcovi však zostáva zachované právo na náhradu nemajetkovej ujmy. Výšku peňažnej satisfakcie určuje súd voľnou úvahou.

Krajský súd v Trnave na odvolanie žalovaného rozsudkom z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 289/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie vo veci samej s poukazom na ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka v zásade odôvodnil tým, že žalobca v priebehu konania na súde prvého stupňa nepredložil súdu okrem textu hodnotenia z X. a kópie správy S. z redakčného systému žiadne dôkazy, preukazujúce zásah do jeho osobnostných práv, žiadne dôkazy neoznačil a nenavrhol vykonať pred súdom prvého stupňa, ani v priebehu odvolacieho konania. Takýmto konaním, resp. nekonaním, sa žalobca dostal do dôkaznej núdze a nepreukázal, že došlo zo strany žalovaného k takému závažnému zásahu do jeho osobnostných práv, ktorými by došlo k zníženiu jeho dôstojnosti alebo jeho vážnosti v spoločnosti v značnej miere.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dovolanie odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), a to v otázke neoprávnenosti zásahu do osobnostných práv žalobcu. Ťažiskovým dôvodom dovolania je však skutočnosť, že v konaní pred odvolacím súdom došlo k vade konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. S poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu Slovenskej republiky i Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uviedol, že v rozsudku odvolacieho súdu absentuje riadne odôvodnenie v podstatných právnych otázkach, pričom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie. Odvolaciemu súdu vytkol, že bez uvedenia vlastných právnych úvah a argumentov, ktorými by sa vysporiadal s právnou argumentáciou žalobcu, je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný, nejasný, nezrozumiteľný a preto nezákonný.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je plne v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p., z ktorého dôvodu navrhol dovolaciemu súdu dovolanie žalobcu odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), prejednal dovolanie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmajúc najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovení § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danom prípade je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý vykazuje znaky rozsudku podľa § 238 ods. 1 O.s.p.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou,

či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., pričom sa zamerá na tie okolnosti, ktoré dovolateľ v dovolaní namietal.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O postup odnímajúci účastníkovi možnosť konať pred súdom ide tiež v prípade nedostatku riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Podľa názoru dovolacieho súdu v preskúmvanej veci je konanie postihnuté touto dovolateľom namietanou vadou.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

Výklad opodstatnenosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku má obsahovať odôvodnenie rozsudku. Účelom odôvodnenia je predovšetkým doložiť správnosť rozsudku; zároveň je aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia. Citované ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. dáva súdom dostatočný návod na to, aké má byť odôvodnenie rozsudku.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Aj keď judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, pokiaľ ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného konštatuje, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v odvolacom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že sudy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú. V nadväznosti na uvedené to znamená, že z hľadiska úplnosti odôvodnenia rozsudku sa žiada, aby odôvodnenie obsahovalo najmä stručné a výstižné prednesy účastníkov a ich konečné návrhy, dôkazy, o ktoré oprel svoje skutkové zistenia, úvahy, ktorými sa spravoval pri hodnotení dôkazov a skutočností, ktoré mal preukázané, a právne posúdenie zisteného skutkového stavu podľa príslušných zákonných ustanovení. Ak súd svoj právny záver v rozhodnutí neodôvodní, jeho rozsudok tak zostáva nepreskúmateľný. V takom prípade ide o vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

V preskúmvanej veci krajský súd, ktorý konal o odvolaní žalovaného, na rozdiel od okresného súdu dospel k odlišnému právnomu záveru, preto rozsudok okresného súdu, ktorým žalobe vyhovel, zmenil tak, že žalobu zamietol, pričom však sa pri odôvodnení tohto svojho

právneho záveru obmedzil iba na strohé konštatovanie, že žalobca okrem textu hodnotenia z X. a kópie správy S. z redakčného systému nepredložil žiadne dôkazy preukazujúce zásah do jeho osobnostných práv... „a nepreukázal, že došlo zo strany odporcu k takému závažnému zásahu do jeho osobnostných práv, ktorými by došlo k zníženiu jeho dôstojnosti alebo jeho vážnosti v spoločnosti v značnej miere“. Podľa názoru dovolacieho súdu takéto odôvodnenie zmeňujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu nielenže nekorešponduje s podrobným zdôvodnením rozsudku prvostupňového súdu, čím sa odvolací súd dostal do rozporu so svojim vlastným názorom vysloveným v predchádzajúcom rozhodnutí, t.j. uznesení z 30. apríla 2007 sp. zn. 11 Co 228/2006, ktorým zrušil v poradí prvý rozsudok súdu prvého stupňa z 10. apríla 2006 č.k. 10 C 88/04-147, mimo iného z dôvodu, že „išlo o ukážkový prípad nepreskúmateľnosti rozhodnutia“ pre nedostatok dôvodov, ale predmetné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku je aj obsahovo rozporné, keď z neho nevyplýva nijako záver, či (ne)došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu a z akého dôvodu teda v končnom dôsledku žalobca nemá právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ide tak o nedostatok právnych dôvodov, spôsobujúci nepreskúmateľnosť rozsudku, v dôsledku čoho je vylúčená možnosť dovolacieho súdu zaoberať sa i druhým uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

So zreteľom na uvedené je teda konanie pred odvolacím súdom postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1 O.s.p. rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd aj o náhrade trov konania vrátane trov dovolacieho konania (§ 243d O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. novembra 2010

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková